

BG

BG

BG

КОМИСИЯ НА ЕВРОПЕЙСКИТЕ ОБЩНОСТИ

Брюксел, 21.4.2009
COM(2009) 174 окончателен

**ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, СЪВЕТА И
ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ**

**относно прилагането на Регламент (ЕО) № 44/2001 на Съвета относно
компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по
граждански и търговски дела**

ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, СЪВЕТА И ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ

относно прилагането на Регламент (ЕО) № 44/2001 на Съвета относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела

1. ВЪВЕДЕНИЕ

1.1. Въведение

Регламент (ЕО) № 44/2001 на Съвета относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела („Брюксел I“)¹, наричан по-нататък „регламентът“, е основата за европейското съдебно сътрудничество по граждански и търговски дела. Той установява уеднаквени правила за уреждане на спорове за компетентност и за улесняване на свободното движение на съдебни решения, съдебни спогодби и автентични документи в Европейския съюз. Регламентът замени Брюкселската конвенция относно компетентността и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела от 1968 г., изменена с няколко конвенции при присъединяването на нови държави-членки към тази конвенция (наричана по-нататък „Брюкселската конвенция“)².

Европейската общност и Дания сключиха споразумение относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела, което гарантира прилагането на разпоредбите на регламента в Дания считано от 1 юли 2007 г.³ Конвенцията от Лугано от 1988 г., която урежда същата област, обвързва държавите-членки, включително Дания, от една страна, и Исландия, Норвегия и Швейцария от друга страна⁴. Тази конвенция ще бъде скоро заменена с конвенция, сключена от Общността, Дания и посочените по-горе държави⁵.

1.2. Настоящият доклад

Настоящият доклад бе изготвен в съответствие с член 73 от регламента въз основа на общо проучване относно прилагането на регламента, възложено от Комисията⁶. Освен това Комисията поръча проучване, в което да се анализират съществуващите национални правила за компетентност, които се прилагат, в случай че ответникът няма местоживееене в държава-членка („субсидиарна компетентност“)⁷. Комисията поръча и

¹ ОВ L 12, 16.1.2001 г., стр. 1.

² ОВ С 27, 26.1.1998 г., стр. 1.

³ ОВ L 299, 16.11.2005 г., стр. 62.

⁴ ОВ L 319, 25.11.1988 г.

⁵ ОВ L 339, 21.12.2007 г., стр. 1.

⁶ Проучването, наричано по-нататък „общо проучване“ беше изготвено от Prof. Dr. B. Hess, Prof. Dr. T. Pfeiffer и Prof. Dr. P. Schlosser. То е на разположение на следната Интернет страница:

⁷ Проучването беше изготвено от Prof. A. Nuyts. То е на разположение на следната Интернет страница:

http://ec.europa.eu/justice_home/doc_centre/civil/studies/doc_civil_studies_en.htm

проучване⁸, в което да се оцени въздействието от евентуално ратифициране от Общността на Хагската конвенция за споразуменията относно избор на съд⁹. Настоящият доклад взема предвид и проучване относно изпълнението на съдебни решения в Европейския съюз, възложено от Комисията през 2004 г.¹⁰ Накрая, през 2005 г. Европейска съдебна мрежа по граждански и търговски въпроси предостави информация относно практическото прилагане на регламента въз основа на въпросник, подготвен от Комисията.

Настоящият доклад си поставя за цел да представи на Европейския парламент, Съвета и Европейския икономически и социален комитет оценка на практическото прилагане на регламента. Придружава го зелена книга, в която се съдържат предложения за възможни бъдещи стъпки във връзка с поставените в настоящия доклад въпроси. И двата документа служат за основа на обществена консултация по действието на регламента.

2. ПРИЛАГАНЕ НА РЕГЛАМЕНТА В ОБЩ ПЛАН

2.1. Статистически данни за прилагането на регламента

В повечето държави-членки данни за прилагането на регламента не се събират систематично. Възможно бе обаче да бъдат събрани известни данни от централните бази данни на министерствата на правосъдието в някои държави-членки, чрез преки контакти със съдилищата в държавите-членки, интервюта с други заинтересовани страни, търговски и академични бази данни и юридически публикации.

Трябва да се прави разграничение между правилата за компетентността, от една страна и правилата за признаването и изпълнението на съдебни решения, от друга страна. По принцип регламентът се прилага предимно в икономическите центрове и граничните райони. Правилата за компетентността се прилагат като цяло към малък брой случаи, като техният дял варира от по-малко от 1 % при граждански дела до 16 % в граничните райони¹¹. Правилата за признаване и изпълнение на съдебни решения се прилагат по-често, но не бе възможно да се съберат цялостни данни относно броя на декларациите за изпълняемост, издадени от съдилищата. Броят варира от много малък (напр. 10 декларации през 2004 в Португалия) до по-голям (напр. 420 декларации през 2004 г. в Люксембург), като достига отново най-висока стойност в граничните райони (напр. 301 декларации на съдилищата Landgericht Traunstein в Германия в близост до границата с Австрия).

⁸ Проучването беше изготвено от GHK Consulting. То е на разположение на следната интернет страница:

http://ec.europa.eu/dgs/justice_home/evaluation/dg_coordination_evaluation_annexe_en.htm

⁹ Вж. предложение на Комисията относно подписване на Конвенцията COM(2008) 538 и SEC(2008) 2389, 5.9.2008 г.

¹⁰ Проучване за това изпълнението на съдебни решения в Европейския съюз да стане по-ефективно: прозрачност на имуществото на длъжника, налагане на заповед върху банкови сметки, предварително изпълнение и временни обезпечителни мерки. Проучването беше изготвено от Prof. dr. V. Hess и е на разположение на следната Интернет страница:

http://ec.europa.eu/civiljustice/publications/docs/enforcement_judicial_decisions_180204_en.pdf

¹¹ Тази статистика се основават на данни, събрани предимно между 2003 г. и 2005 г.

2.2. Обща оценка на регламента

Като цяло се счита, че регламентът е много успешен инструмент, улесняващ трансграничните съдебни спорове чрез ефективна система от съдебно сътрудничество, основаващо се на всеобхватни правила за компетентността, координация на паралелни производства и свободно движение на съдебни решения. Системата за съдебно сътрудничество, предвидена в регламента, успешно се адаптира към променящата се институционална среда (от междуправителствено сътрудничество към инструмент за европейска интеграция) и към новите предизвикателства на модерния търговски живот. Като такава тя е високо ценена от практикуващите юристи.

Удовлетвореността като цяло от действието на регламента не изключва това, че то може да бъде подобро.

3. СПЕЦИФИЧНА ОЦЕНКА НА НЯКОИ ВЪПРОСИ ОТ РЕГЛАМЕНТА

3.1. Премахването на екзекватурата

Съгласно политическия мандат от програмите на Европейския съвет от Тампере (1999 г.) и Хага (2004 г.)¹² основната цел на преразглеждането на регламента следва да бъде премахването на производството за екзекватура във всички области, обхванати от регламента.

По отношение на съществуващото производство за екзекватура общото проучване сочи, че при напълно окомплектована молба първоинстанционните производства пред съдилищата на държавите-членки траят по принцип средно от 7 дни до 4 месеца. Когато обаче молбата е непълна, производства продължават по-дълго. Молбите често са непълни и съдебните органи изискват допълнителна информация, по-специално преводи. Повечето молби за декларация за изпълняемост биват удовлетворени (между 90 % и 100 %). Само от 1 % до 5 % от решенията се обжалват. Въззивните производства продължават между 1 месец и три години в зависимост от различните култури на водене на производство в държавите-членки и обема на работа на съдилищата. В случай че срещу декларация за изпълняемост има възражения, най-често повдиганото основание за отказ на признаването и изпълнението е, че връчването не е извършено по подходящ начин съгласно член 34, параграф 2. Все пак общото проучване сочи, че такива оспорвания рядко имат успех днес¹³. По отношение на обществения ред проучването сочи, че това основание често се повдига, но рядко се приема. Ако бъде прието, то е най-вече при изключителни случаи с цел защита на процесуалните права на ответника¹⁴. По граждански и търговски дела, изглежда съдилищата изключително рядко прилагат изключения от съображения за обществения ред по отношение на решение по същество на чуждестранен съд. До други причини за отказ се прибегва рядко. Поне на европейско ниво несъвместимостта между решенията е до голяма степен избягната чрез използване на правилата на регламента за *lis pendens* и свързани действия. Що се отнася до контрола на определени правила за компетентността, трябва

¹² Заключение на Съвета са приложени в Програмата за взаимното признаване на решения по граждански дела (ОВ С 12, 15.1.2001 г.) и Плана за действие за прилагане на Хагската програма — COM(2006) 331.

¹³ Това е резултат по-специално от заличаването в регламента на изискването за връчване по обичайния ред, което ограничава възможностите за злоупотреби от страна на ответниците.

¹⁴ Вж. напр. дело № C-7/98 (*Krombach*).

да бъде преценено дали той са все още е съвместим със забраната за преразглеждане на компетентността на чуждестранен съд; в допълнение на това практическата важност на правилото е ограничена с оглед на това, че съдът във всеки случай е обвързан с фактическите констатации на съда по произход.

3.2. Действието на регламента в международния правов ред

Като наследник на Брюкселската конвенция регламентът възприема гледната точка на ответника в съдебното производство.

От тази гледна точка, повечето от правилата относно компетентността на регламента се прилагат само ако местоживеенето на ответника е в държава-членка.

Ако местоживеенето на ответника не е в държава-членка, регламентът се позовава на националното законодателство („субсидиарна компетентност“), с изключение на ситуации, при които съдилищата на държава-членка имат изключителна компетентност съгласно член 22 или член 23 от регламента или при определени видове спорове относно специфични области (напр. търговските марки на Общността)¹⁵.

Действието на регламента в международния правов ред е предмет на редица предварителни запитвания, отнесени до Съда на Европейските общности. По дело № 412/98 (*Josi*) Съдът поясни, че правилата за компетентността на регламента (преди това на конвенцията) се прилагат при спор между ответник, чието местоживеене е в държава-членка, и ищец, чието местоживеене е в трета държава. В резултат на това ответниците, чието местоживеене е в някоя от държавите-членки, могат да разчитат на защитата, предоставена от регламента, при спорове, които включват страни с местоживеене в трети държави. По дело № C-281/02 (*Owusu*) Съдът постановява, че правилата на регламента, по-специално основното правило за компетентността на съдилищата по местоживеене на ответника, са задължителни по своята същност и тяхното прилагане не може да бъде отхвърлено въз основа на националното законодателство. Това се отнася не само за други държави-членки, но също така когато спорът е свързан с трета държава и няма други привръзки с други държави-членки. Накрая, действието на регламента по отношение на трети държави е анализирано от Съда в неговото Становище 1/03. В това становище Съдът по-специално счита, че правилата за компетентността на регламента се прилагат, когато ответникът е с местоживеене в държава-членка в случаите, при които привръзките за изключителна компетентност по членове 22 и 23 от регламента са разположени в трета държава (отсъства т. нар. „*effet réflexe*“).

Липсата на хармонизирани правила относно субсидираната компетентност причинява неравностоен достъп до правосъдие за гражданите на Общността. Проучването на субсидиарната компетентност показва, че това е по-специално случаят в ситуации, при които дадена страна не би получила възможност за справедлив съдебен процес или за адекватна защита в съдилищата на трета държава. Проучването също така показва, че липсата на общи правила, които да определят компетентността срещу ответници от трета държава, може да застраши прилагането на задължителното законодателство на Общността, например относно защитата на потребителите (напр. придобиване на частично право на ползване на недвижим имот), търговски агенти, защита данните или отговорността за вреди от стоки. В държавите-членки, където не съществува допълнителна съдебна защита, потребителите не могат да завеждат съдебно дело срещу ответници от трета държава. Същото се отнася например за служители, търговски

¹⁵ Регламент (ЕО) № 40/94 относно марката на Общността (ОВ L 11, 14.1.1994 г., стр. 1).

агенти, които са жертви на нарушения на правилата за конкуренция или на нарушения относно отговорността за вреди от стоки, и за лица, които имат намерение да се възползват от правата, предоставени от законодателството на ЕС за защита на данните. Във всички тези области, където съществува задължително законодателство на Общността, ищците от Общността могат да бъдат лишени от защитата, предоставена им от правилата на Общността.

В допълнение на това, липсата на общи правила за валидността на съдебните решения на трети държави в Общността може да доведе в определени държави-членки до ситуации, при които решенията на трети държави се признават и привеждат в изпълнение дори когато такива решения са в противоречие със задължителното законодателство на Общността или законодателството на Общността предвижда изключителна компетентност на съдилищата на държавите-членки.

Накрая, проучването на субсидиарната компетентност показва, че липсата на хармонизирани правила, които определят случаите, при които съдилищата на държавите-членки могат да се откажат от своята компетентност въз основа на регламента в полза на съдилищата на трети държави, създава голямо объркване и несигурност.

3.3. Избор на съд

Законът, приложим към споразумения относно избор на съд. Въпреки че член 23 от регламента, както се тълкува от Съда на Европейските общности, подробно излага условията за действителността на споразуменията за избор на съд, съществуват неясноти относно изчерпателния характер на тези условия. Проучването показва, че в някои случаи съгласието на страните е предмет не само на уеднаквените условия, изложени в регламента, но също така, на субсидиарно националното законодателство, определено с позоваване на *lex fori* или на *lex causae*. Това води до нежелани последици относно това, че споразумение относно избор на съд може да бъде счтено за действително в дадена държава-членка и за недействително в друга.

Избор на съд и *lis pendens*. Бе изразена загриженост, че регламента не би защитил достатъчно споразуменията за изключителен избор на съд. Тази загриженост се дължи на възможността една от страните по такова едно споразумение да сезира даден съд на държава-членка в нарушение на споразумението за избор на съд, като по този начин възпрепятства производството в избрания съд, който се явява следователно втори сезиран съд. По дело № C-116/02 (*Gasser*) Съдът на Европейските общности потвърди, че правилото *lis pendens* от регламента изисква вторият сезиран съд да спре производството, докато първоначално сезираният съд потвърди или откаже компетентност. По дело № C-159/02 (*Turner*) Съдът допълнително потвърди, че процесуалните механизми, които съществуват в националното законодателство и които могат да засилят въздействието от споразумението за избор на съд (като например забрани за водене на съдебно производство в други съдилища), са несъвместими с регламента, ако те пречат на определянето от съдилища на други държави-членки на тяхната компетентност съгласно регламента.

Получените в резултат на това паралелни производства могат да доведат до забавяния, които вредят на правилното функциониране на вътрешния пазар. В някои случаи една от страните може да използва такива забавяния с цел ефективно да противодейства на валидно споразумение за избор на съд, като по този начин създаде необосновано

търговско предимство за себе си¹⁶. Паралелните производства също така създават допълнителни разходи и несигурност. Също така бе съобщено за тенденция от страна на заемодателите при транзакциите на корпоративни заеми, а именно да започват производства прекалено рано, с цел да се гарантира компетентността на съда, посочен в споразумението, с негативните икономически последици, които настъпват поради задействане на клаузи за неизпълнение и едновременно неизпълнение в споразуменията за заеми. Тези ситуации особено предизвикват възмущение при специфични обстоятелства, както например когато първоначалното производство е ограничено до постигане на отрицателно установително решение, което има за последица пълното блокиране на производството по същество.

Хагската конвенция за споразуменията относно избор на съд. Комисията предложи да подпише Конвенцията за споразуменията относно избор на съд, която бе сключена на 30 юни 2005 г. под егидата на Хагската конференция за международно частно право¹⁷. Конвенцията ще се прилага във всички случаи, при които поне една от страните е с местоживееене в държава, страна по тази конвенция, която не е държава-членка на ЕС, като регламентът се прилага в случаите, докато поне една от страните е с местоживееене в държава-членка. В резултат на това следва да се гарантира съгласувано прилагане на правилата на Конвенцията и на регламента. Главният въпрос е дали е подходящо да се поддържат два различни правни режима, дори при координиране на компетентността между съдилищата на държавите-членки, в зависимост от това дали една от страните е с местоживееене в трета държава¹⁸. Относно въпроса за паралелните производства Конвенцията не съдържа конкретно правило относно *lis pendens*; Съдът, определен от споразумението, може да продължи производството независимо от паралелното производство, което се провежда другаде. Всеки друг съд трябва да спре или да прекрати производството, освен в случай на ограничен брой ситуации, определени в Конвенцията.

3.4. Индуриална собственост

Действието на правилата на регламента относно въпросите на индустриалната собственост създава трудности както по отношение на притежателя на такива права, така и по отношение на тези, които искат да ги оспорят. Първата трудност е относно действието на правилото *lis pendens*. Съдебните спорове относно индустриалната собственост са една от областите, в която страните се опитват да предотвратят упражняването на компетентността от компетентния съд, чрез започване на производство в друг съд, който обикновено, макар и не всякога, няма компетентност, като за предпочитане съдът е в държава, в която производството за вземане на решение по въпроса за компетентността и/или по същество отнема много време. Такава тактика („на торпеда“) може да бъде особено непочтена, ако целта на първото производство е декларация за освобождаване от отговорност, като по този начин ефективно се предотвратява производството по същество от другата страна в компетентен съд. Тя може дори да доведе до ситуация, при която изобщо не може да бъде предявен иск за обезщетение: например, в случай че даден съд, сезиран чрез иск за нарушение на

¹⁶ Въпреки това трябва да се отбележи, че не е налице статистика, която да покаже дали такова поведение е често срещано.

¹⁷ СОМ(2008) 538, 5.9.2008 г.

¹⁸ Подробен анализ на различните ситуации, които произтичат от Хагската конвенция и от регламента могат да бъдат намерени в гореспоменатото проучване на въздействието, по-специално в приложение IV от него (вж. бележка под линия 8).

патентни права, е отказал компетентност поради предварително предявяване на иск за установително решение в друга държава-членка, е възможно производството за нарушение да не може да бъде подновено впоследствие, както и съдилищата, сезирани с иск за установително решение, да нямат компетентност относно иска за нарушение.

„Торпедната“ тактика не се използва само относно установително решение, но също така относно насрещни иски, базирани върху недействителността на право на индустриална собственост, като например на патентно право, които се подават в производства за нарушение. Ответниците по производство за нарушение могат ефективно да блокират тези производства чрез представяне като защитен аргумент на заявената недействителност на патента¹⁹. Тъй като производствата относно действителността на патентите могат да бъдат отнесени до съдилищата на държавата-членка, в която е регистриран патентът, съдът, който разглежда иска за нарушението, е длъжен да спре производството докато приключи производството относно действителността. Това може да предизвика сериозно забавяне, по-специално когато ответникът не започне (незабавно) дело относно действителността. В допълнение към това, не във всички държави-членки има възможност за получаване на положително установително решение относно действителността от страна на потърпевшите при нарушение на право на индустриална собственост.

Следващата трудност, за която се докладва в контекста на патентните съдебни спорове, е невъзможността за откриване на консолидирано производство срещу няколко нарушителя на европейски патент, при което нарушителите принадлежат на група предприятия и действат съгласно координирана политика²⁰. Задължението за започване на дело във всяка от въпросните юрисдикции би довело до високи разходи за потърпевшите и би затруднило ефективната обработка на исквете.

3.5. *Lis pendens* и свързани с него производства

Прилагането на *lis pendens* и на правилата за свързаните производства от регламента също поражда опасения в някои други случаи.

По отношение на изключителната компетентност съгласно член 22 от регламента, проучването не показва спешна практическа нужда от изключения от правилото за предимство. При все това, използването на „торпедна тактика“ е докладвано и в други специфични области като делата за корпоративни заеми и за конкуренция. В резултат на това, трябва са се прецени дали възниква необходимост за подобряване на съществуващото правило за *lis pendens* по принцип, с цел да се предотврати една непочтена тактика за водене на дела и да се гарантира доброто правораздаване в Общността.

По отношение на правилото за свързаните производства изискването двете производства да бъдат висящи в съдилищата и отнасянето до националното законодателство относно условията за консолидиране на свързани производства затрудняват ефективната консолидация на производства на ниво на Общността. Понастоящем не е възможно въз основа на регламента да се групират производства, в частност производства на няколко ищци срещу един и същ ответник, пред съдилищата

¹⁹ дело № C-315/01 (*GAT*).

²⁰ дело № C-539/03 (*Roche Nederland*).

на една държава-членка²¹. Такава една консолидация е често необходима, например за целите на колективната защита на потребителите и на производствата за нарушение на антиitrustовите правила на ЕО²². Също така, отказът от компетентност от втория сезиран съд, съгласно член 28, параграф 2 може да доведе до (временно) негативно стълкновение на компетентност, ако първият съд не се обяви за компетентен относно въпросното производство.

Една от главните новости в регламента е въвеждането на дефиниция на определен момент във времето, в който производствата се считат за висящи за целите на *lis pendens* и правилата за свързани производства. По принцип изглежда, че тази дефиниция е задоволително използвана. При все това възникнаха някои неясноти относно нейното тълкуване, чието изясняване би било уместно, например относно органа, който е отговорен за връчването, както и датата и моментът за внасяне в съда или получаване от органа, който е отговорен за връчването.

3.6. Временни мерки

Временните мерки остават област, в която многообразието в националните процесуални закони на държавите-членки затруднява свободното движение на такива мерки.

Първата трудност възниква относно обезпечителните мерки, които се нареждат без ответникът да бъде призован да се яви в съда, и които следва да бъдат изпълнени без предварително връчване на ответника. По дело № C-125/79 (*Denilauler*) Съдът на Европейските общности постанови, че такива *ex parte* мерки попадат извън обсега на системата за признаване и изпълнение на регламента. При все това, не е напълно ясно дали такива мерки могат да бъдат признати и изпълнени въз основа на регламента, ако ответникът има възможност да оспори мярката впоследствие.

Втората трудност възниква по отношение на обезпечителните постановления, имащи за цел получаване на информация и доказателства. По дело № C-104/03 (*St. Paul Dairy*), Съдът на Европейските общности постанови, че мярката, която разпорежда изслушването на свидетел, за да се даде възможност на молителя да реши дали да започне дело, не се съдържа в понятието за временни, включително обезпечителни мерки. Не е напълно ясно в каква степен такива постановления са изключени като цяло от обхвата на член 31 от регламента. Предполага се, че ще бъде осъществен по-добър достъп до правосъдието, ако регламентът установи компетентността за издаване на такива мерки в съдилищата на държавата-членка, където са търсените информация или доказателства, освен компетентността на компетентния съд по същество на делото. Това е особено важно при делата за интелектуална собственост, при които доказателствата за заявеното нарушение трябва да бъдат обезпечени от заповеди за обиск „*saisies contrefaçon*“ или „*saisies description*“²³, както и при морските дела.

Бе докладвано за допълнителни трудности относно прилагането на условията, установени от Съда на Европейските общности по дела C-391/95 (*Van Uden*) и C-99/96 (*Mietz*) за издаване на временни мерки, които са наредени от съд, който не е

²¹ Член 6, параграф 1 понастоящем позволява да се групират производства само срещу няколко ответника.

²² Вж. Зелената книга относно колективната защита на потребителите - COM(2008) 794, 27.11.2008 г. – и Бялата книга относно исковите за обезщетение за вреди при нарушаване на антиitrustовите правила на ЕО - COM(2008) 165, 2.4.2008.

²³ Вж. относно това членове 7 и 9 от Директива 2004/48/ЕО.

компетентен по същество на делото. В частност не е ясно как трябва да се тълкува „истинската свързваща връзка между предмета на исканата мярка и териториалната компетентност“. Това е по-специално случаят, при който мярката цели постигането на междинно плащане или по-общо казано не касае запорирането на имущество.

Най-накрая изискването възстановяването да бъде гарантирано в случая с междинните плащания доведе до увеличение на трудностите с интерпретацията и може да доведе до високи разходи, ако се вземе под внимание, че такова възстановяване може да бъде гарантирано чрез осигуряване на банкови гаранции от страна на молителите.

3.7. Връзката между регламента и арбитража

Арбитражът попада извън обхвата на регламента. Обосновката за това изключване е, че признаването и изпълнението на арбитражните споразумения се уреждат от Нюйоркската конвенция от 1958 г., по която са страни всички държави-членки. Въпреки широкият обхват на изключението, в някои специфични случаи регламентът се тълкува по начин, който включва арбитража и признаването/изпълнението на арбитражни решения. Съдебни решения, които обединяват арбитражни решения често (въпреки че не винаги) се признават и изпълняват в съответствие с регламента. Временни мерки по отношение на арбитражни производства по същество могат да бъдат постановени въз основа на член 31, при условие, че предмет на съдебния спор попада в обхвата на регламента²⁴.

Проучването показва, че връзката между регламента и арбитража поражда трудности. В частност, въпреки че се счита, че Нюйоркската конвенция от 1958 г. като цяло действа задоволително, възникват паралелни съдебни и арбитражни производства когато действителността на арбитражната клауза се поддържа от арбитражния трибунал, но не и от съда; процесуалните механизми по националното законодателство имат за цел засилване на ефективността на арбитражните споразумения (като например забрани за водене на съдебно производство в други съдилища) и са несъвместими с регламента, ако се намесват неправомерно в определянето от съдилища от други държави-членки на тяхната компетентност съгласно регламента²⁵; няма еднакво разпределение на компетентност при производствата, които се явяват допълнителни или подкрепящи за арбитражните производства²⁶; признаването и изпълнението на съдебни решения, издадени от съдилищата като се пренебрегва арбитражна клауза, е несигурно; признаването и изпълнението на съдебни решения относно действителността на арбитражна клауза или отхвърлянето на арбитражно решение е несигурно; признаването и изпълнението на съдебни решения, които обединяват арбитражни решения, е несигурно; и накрая, признаването и изпълнението на арбитражни решения, уредени от Нюйоркската конвенция, се счита за по-бавно и по-малко ефикасно, отколкото признаването и изпълнението на съдебните решения.

²⁴ дело № C-391/95 (*Van Uden*).

²⁵ Вж. дело № C-185/07 (*West Tankers*).

²⁶ Вж. дело № C-190/89 (*Marc Rich*). Примери за такива допълнителни производства са производствата, имащи за цел назначаване или освобождаване на арбитър, определяне на седалището на арбитрация, увеличаване на сроковете или назначаване на съдебен експерт за съхранение на доказателства.

3.8. Други въпроси

В допълнение към основните проблеми, разгледани по-горе, бяха повдигнати следните въпроси.

3.8.1. Обхват

Що се отнася до обхвата, не са докладвани съществени практически проблеми освен проблема с арбитража, който бе разгледан по-горе. Тълкувателните решения на Съда на Европейските общности дават подходящи насоки за тълкуването на понятията „граждански и търговски дела“ и на изключенията от обхвата на регламента. При все това, общото проучване разкри трудности в практическото прилагане на член 71 относно връзката между регламента и конвенциите по специфични въпроси.

3.8.2. Други въпроси относно компетентността

Относно понятието „местоживеене“ докладът показва, че не възникват трудности в практиката, когато съдилищата прилагат своята национална концепция за „местоживеене“ въз основа на член 59, параграф 1 от регламента. При все това да се определи, че дадена страна е с местоживеене в друга държава-членка в съответствие с чуждестранното право (член 59, параграф 2) се счита за трудно.

Действието на определени правила относно компетентността може да бъде подобро. Например по дело № C-462/06 (*Glaxosmithkline*) Съдът на Европейските общности потвърди, че член 6, параграф 1 не се прилага в контекста на въпросите по заетостта. В допълнение към това, проучването показва, че може да съществува нужда от основание за неизключителна компетентност, което се основава върху местоположението на движимите вещи. Относно изключителната компетентност относно вещни права, проучването показва, че съществува необходимост от избор на съд при споразуменията за наем на офис пространство и нужда от известна гъвкавост при наем на ваканционни къщи, с цел да се избегне съдебен спор в съд, който е отдалечен за всички страни. Относно изключителната компетентност в областта на дружественото право, възникват въпроси относно обхвата на правилото за изключителната компетентност и липсата на еднаква дефиниция на понятието „седалище“ на дружеството, което води до възможни позитивни и негативни стълкновения на компетентност.

Нееднаквото прилагане на член 6, параграф 2 и член 11 относно производството привличане на трета страна в съответствие с член 65 също поражда трудности. В частност, третите страни, както и страни, които предявяват иски срещу третата страна, се третират различно в зависимост от националните процесуални закони на държавите-членки. В допълнение към това, съдилищата изпитват трудности да оценят ефекта от съдебните решения, издадени от съдилищата на други държави-членки след уведомление от трета страна.

Относно морските дела се съобщава за трудности в координирането на производствата, които имат за цел създаването на фонд за отговорност и при индивидуалните производства за отговорност. Също така, позоваването на закона, приложим за договор за транспорт, с цел да се определи задължителната сила на споразумението относно

избор на съд в товарителницата по отношение на третата страна, приносител на товарителницата, е докладвано като изкуствено²⁷.

По въпроси относно потребителите, видовете споразумения за потребителски кредит, обхванати от член 15, параграф 1, точка а) и б) от регламента, не отговарят вече на развиващия се пазар за потребителски кредити, при който са разработени различни видове кредитни продукти, както това е отразено в Директива 2008/48/ЕО относно договорите за потребителски кредити²⁸.

Накрая, в светлината на продължаващата работа относно колективната защита на ниво на Общността, възниква въпросът дали трябва да се разработят специфични правила за компетентност за тези специфични искиове.

3.8.3. *Други въпроси относно признаването и изпълнението*

В своята резолюция от 18 декември 2008 г. Европейският парламент призова Комисията да разгледа въпроса за свободното движение на автентични документи²⁹. Общото проучване също така съобщава за трудности при свободното движение на наказания. Накрая, проучването показва някои начини за ограничаване на разходите за производства по принудително изпълнение.

²⁷ Вж. дело № С-387/98 (*Coreck Maritime*).

²⁸ Директива 2008/48/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 23 април 2008 година относно договорите за потребителски кредити и за отмяна на Директива 87/102/ЕИО на Съвета (ОВ L 133, 22.5.2008 г., стр. 66).

²⁹ Вж. Резолюцията на Европейския парламент от 18 декември 2008 г., съдържаща препоръки към Комисията относно европейския нормативен акт, на следния интернет адрес:
<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P6-TA-2008-0636+0+DOC+XML+V0//EN>.